

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Dokument zasedanja

A6-0250/2008

10.6.2008

POROČILO

o vesolju in varnosti
(2008/2030(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: Karl von Wogau

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	11
MNENJE ODBORA ZA INDUSTRIJO, RAZISKAVE IN ENERGETIKO	17
IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU	20

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o vesolju in varnosti (2008/2030(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju evropske varnostne strategije z naslovom „Varna Evropa v boljšem svetu“, ki jo je Evropski svet odobril 12. decembra 2003,
 - ob upoštevanju strategije EU proti širjenju orožja za množično uničevanje, ki jo je Evropski svet sprejel 12. decembra 2003,
 - ob upoštevanju resolucije Sveta z dne 22. maja 2007 o evropski vesoljski politiki,
 - ob upoštevanju pogodbe o delovanju Evropske unije in pogodbe o Evropski uniji, kakor sta bili spremenjeni z lizbonsko pogodbo, ter njenih ustreznih določb o evropski vesoljski politiki (člen 189 pogodbe o delovanju Evropske unije), ter ob upoštevanju trajnega strukturiranega sodelovanja pri vprašanjih v zvezi z varnostjo in obrambo (člena 42(6) in 46 pogodbe o Evropski uniji ter povezanega protokola), okrepljenega sodelovanja na civilnem področju (del 6, naslov III pogodbe o delovanju Evropske unije), solidarnostne klavzule (člen 222 pogodbe o delovanju Evropske unije) ter klavzul o medsebojni pomoči v primeru oboroženega napada na državo članico ali države članice (člen 42(7) pogodbe o Evropski uniji);
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 29. januarja 2004 o akcijskem načrtu za izvajanje evropske vesoljske politike¹,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. aprila 2005 o evropski varnostni strategiji²,
 - ob upoštevanju Pogodbe o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in rabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi, iz leta 1967 („pogodba o vesolju“),
 - ob upoštevanju sodelovanja med EU in Rusijo v vesoljski politiki, v okviru katerega je bil leta 2006 vzpostavljen tristranski dialog o vesolju med Evropsko komisijo, Evropsko vesoljsko agencijo in rusko vesoljsko agencijo Roscosmos,
 - ob upoštevanju člena 45 svojega poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve in mnenja Odbora za industrijo, raziskave in energetiko (A6-0250/2008),
- A. ker morata biti prepoved groženj iz vesolja ter varen in trajen dostop do vesolja in razpolaganje z njim vodilni načeli evropske vesoljske politike,

¹ UL C 96 E, 21.04.05, str. 136.

² UL C 33 E, 09.02.06, str. 580.

- B. ker razni politični in varnostni izzivi, s katerimi se Evropska unija vse pogosteje srečuje, narekujejo strateško potrebo po vzpostavitvi avtonomne evropske vesoljske politike,
- C. ker so zaradi pomanjkanja skupnega pristopa držav članic Evropske unije k vesoljski politiki programi predragi,
- D. ker operacije kriznega upravljanja v okviru evropske varnostne in obrambne politike trpijo zaradi pomanjkanja interoperabilnosti med vesoljskimi zmogljivostmi, ki jih upravljajo države članice,
- E. ker v Evropski uniji ni celovite evropske vesoljske arhitekture za potrebe varnosti in obrambe,
- F. ker je za razvoj nove generacije lansirnikov potrebnih približno 15 let, sedanjo generacijo lansirnikov pa bo treba nadomestiti v prihodnjih 20 letih,
- G. ker razvoj vesoljskih zmogljivosti v ZDA, Rusiji, na Japonskem in v drugih državah z nastajajočimi lastnimi vesoljskimi programi, predvsem na Kitajskem, v Indiji, Južni Koreji, na Tajvanu, v Braziliji, Izraelu, Iranu, Maleziji, Pakistanu, Južni Afriki in Turčiji, hitro napreduje,
- H. ker si bo francosko predsedstvo Evropske unije v drugem polletju leta 2008 za enega od prednostnih ciljev zastavilo napredek v evropski vesoljski politiki,
- I. ker je servisiranje v orbiti eden najbolj stroškovno učinkovitih elementov vesoljske arhitekture in doseganja trajnostnega nabora vesoljskih zmogljivosti, uporabljajoč sredstva, ki so na voljo na licu mesta;

Splošni vidiki

1. potrjuje pomen vesoljske dimenzije za varnost Evropske unije in nujnost skupnega pristopa, brez katerega zaščita evropskih interesov v vesolju ni mogoča;
2. priznava potrebo po vesoljskih zmogljivostih, da bi bile politične in diplomatske dejavnosti Evropske unije utemeljene na neodvisnih, zanesljivih in popolnih informacijah, s katerimi bi bili podprti njeni ukrepi za preprečevanje konfliktov, operacije kriznega upravljanja in globalna varnost, zlasti spremljanje širjenja orožja za množično uničevanje ter načinov njihovega prevoza in preverjanje izvajanja mednarodnih pogodb, spremljanje nadnacionalnega tihotapljenja lahkega strelnega orožja in orožja malega kalibra, varovanje kritične infrastrukture in meja Evropske unije ter civilna zaščita v primeru naravnih nesreč in kriz ter takšnih, ki jih povzroči človek;
3. odobrava, da je „vesoljski Svet“ EU sprejel evropsko vesoljsko politiko, kot je bila predlagana v skupnem sporočilu Evropske komisije in Evropske vesoljske agencije, zlasti v poglavju o varnosti in obrambi, hkrati pa obžaluje, da v „ključnih vprašanjih za obravnavo pri razvoju strategije mednarodnih odnosov“ (omenjeno v prilogi 3 resolucije

Sveta 2007/C 136/01 z dne 21. maja 2007¹⁾) ni omenjena nevarnost širjenja orožja v vesolju; zato priporoča, naj prenovljena evropska varnostna strategija ustrezno upošteva to politiko, in meni, da bi morala morebitna bela knjiga o varnostni in obrambni politiki obravnavati vesoljske zadeve;

4. ugotavlja, da je pravna podlaga za evropsko vesoljsko politiko vključena v lizbonsko pogodbo; pozdravlja priložnost, ki je bila dana Parlamentu in Svetu, da po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe, potrebne za oblikovanje evropskega vesoljskega programa; poziva Komisijo, da Parlamentu in Svetu predloži ustrezen predlog za te ukrepe, skupaj s sporočilom o vzpostavitvi ustreznih odnosov z Evropsko vesoljsko agencijo; pozdravlja tudi možnosti trajnega strukturiranega sodelovanja pri vprašanih v zvezi z varnostjo in obrambo ter okrepljeno sodelovanje na civilnem področju;
5. spodbuja države članice Evropske unije, Evropsko vesoljsko agencijo ter različne interesne skupine, naj kar najbolj izkoristijo obstoječe nacionalne in večnacionalne vesoljske sisteme in spodbujajo njihovo medsebojno dopolnjevanje; s tem v zvezi ugotavlja, da potrebuje evropska varnostna in obrambna politika skupne zmogljivosti vsaj na naslednjih področjih: telekomunikacije, upravljanje s podatki, opazovanje Zemlje in navigacija; priporoča souporabo in izmenjavo teh podatkov v skladu z zamislijo EU o sistemu na omrežjih temelječega vojskovanja;
6. pozdravlja prizadevanja Mednarodne akademije za astronautiko in Mednarodnega združenja za napredek varnosti v vesolju za spodbujanje sanacije, razumevanja in ukrepov v zvezi z vesoljskimi odpadki;

Avtonomna ocena ogroženosti

7. poziva članice EU, naj se povežejo in si izmenjajo obveščevalne podatke o vesolju, ki so potrebni za avtonomno oceno ogroženosti EU;

Opazovanje Zemlje in izvidovanje

8. poziva, da se dokončno razvije satelitski center Evropske unije, kar bo omogočilo celosten izkoristek njegovega potenciala; nadalje priporoča, da se nujno sklenejo dogovori med satelitskim centrom in državami članicami EU, da se operacijam Evropske varnostne in obrambne politike in poveljnikom sil da na voljo slikovni material, obenem pa zagotovi združljivost z opazovalnimi zmogljivostmi globalnega nadziranja okolja in varnosti ter z varnostjo povezanimi informacijami, ki iz njih izhajajo; v zvezi s tem odobrava projekt postaje za izkoriščanje taktičnega slikovnega materiala (Tactical Imagery Exploitation Project), ki ga skupaj vodita Evropska obrambna agencija in Satelitski center Evropske unije.
9. poziva države članice EU, ki imajo dostop do različnih vrst satelitov za radarsko, optično in meteorološko opazovanje ter sistemov za izvidovanje ((Helios, SAR-Lupe, TerraSAR-X, Rapid Eye, Cosmo-Skymed, Pleiades), da poskrbijo za njihovo interoperabilnost; odobrava dvostranske in večstranske sporazume med vodilnimi

¹ UL C 136, 20.06.07, str. 1.

državami Evropske unije (npr. SPOT, ORFEO, okvir za sodelovanje Helios, Schwerinov sporazum in bodoči MUSIS); priporoča, da se sistem MUSIS vključi v evropski okvir in se financira iz proračuna EU;

10. poudarja pomen instrumenta globalnega nadzorovanja okolja in varnosti za zunanjo politiko ter za varnostno in obrambno politiko Evropske unije; poziva k vzpostavitvi operativne proračunske vrstice za zagotovitev trajnosti storitev v okviru globalnega nadzorovanja okolja in varnosti kot odziv na potrebe uporabnikov;

Navigacija, določanje položaja in časa

11. poudarja, da je Galileo nujen za samostojne operacije evropske varnostne in obrambne politike, za skupno zunanjo in varnostno politiko, za varnost Evrope in za strateško avtonomnost Unije; ugotavlja, da bo predvsem njegova regulirana javna storitev ključna na področju navigacije ter določanja položaja in časa, nenazadnje za preprečevanje nepotrebnih tveganj;
12. je seznanjen z dogovorom o predlogu uredbe o nadaljnjem izvajanju evropskih satelitskih radionavigacijskih programov (EGNOS in Galileo), ki sta ga Parlament in Svet dosegla na prvi obravnavi in ki določa, da bo Skupnost lastnica sistema in da bo uvajalna faza v celoti financirana iz proračuna Skupnosti;
13. opozarja na svoje stališče z dne 23. aprila 2008¹, zlasti na dejstvo, da je treba programa EGNOS in Galileo obravnavati kot enega od dosežkov prihodnjega evropskega programa o vesolju, ter na upravljanje programov, vključno z medinstitucionalnim odborom za program Galileo, ki se lahko uporabi kot model pri razvoju evropske politike o vesolju;

Telekomunikacije

14. poudarja nujnost varne, s sateliti podprte komunikacije za operacije evropske varnostne in obrambne politike (vojaški štab EU, štabne enote EU, premestljive štabne enote) in za razmeščanja držav članic EU v okviru ZN, Nata in drugih podobnih organizacij;
15. Zahteva, da so za zmanjšanje stroškov sedanji in bodoči satelitski telekomunikacijski sistemi, s katerimi razpolagajo države Evropske unije (npr. Skynet, Syracuse, Sicral, SATCOM Bw, Spainsat), medsebojno interoperabilni;
16. podpira razvoj programsko podprtih radijskih naprav (Software-Defined Radio) v okviru sodelovanja med Komisijo in Evropsko obrambno agencijo; ugotavlja, da bodo programsko podprte radijske naprave prispevale k večji interoperabilnosti zemeljskega segmenta telekomunikacijskih sistemov;
17. priporoča, da se privarčuje s souporabo zemeljske infrastrukture, ki bi podpirala različne nacionalne telekomunikacijske sisteme;

Nadzorovanje vesolja

¹ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0167.

18. podpira vzpostavitev evropskega sistema nadzora vesolja, ki bi pripomogel k poznavanju razmer v vesolju (in bi vključeval npr. radarje GRAVES in TIRA) z namenom spremljanja vesoljske infrastrukture, vesoljskih odpadkov in morebitnih drugih groženj;

Satelitski sistem za zgodnje opozarjanje pred balistični izstrelki

19. obžaluje, da države članice EU nimajo dostopa do sprotnih podatkov o izstrelitvah balističnih raket po svetu; zato podpira projekte, ki imajo za cilj satelitski sistem za zgodnje opozarjanje pred balističnimi izstrelki (na primer francoski Spirale); poziva tudi, da bi bili podatki, ki bodo v prihodnosti pridobljeni s temi sistemi, na voljo vsem državam članicam EU, da se zaščitijo njihovi prebivalci in podprejo morebitni protiukrepi. Podatki naj služijo tudi preverjanju skladnosti s sporazumom o neširjenju jedrskega orožja ter za operacije evropske varnostne in obrambne politike in zaščito evropskih varnostnih interesov;

Pridobivanje obveščevalnih podatkov s sredstvi zvez

20. podpira izmenjavo obveščevalnih podatkov s sredstvi zvez (pridobivanje obveščevalnih podatkov z elektronskimi sredstvi, na primer Essaim, in pridobivanje obveščevalnih podatkov s prestrezanjem telekomunikacijskih sporočil) na evropski ravni;

Avtonomen dostop do vesolja in mednarodnega okolja

21. podpira varen, neodvisen in trajosten dostop Evropske unije do vesolja, ki je eden od pogojev za njeno avtonomno delovanje;
22. priporoča, da nekomercialne satelite v orbito izstrelijo evropski lansirniki, po možnosti z ozemlja Evropske unije, pri tem pa je treba upoštevati vidik varnosti dobave in zaščite v tehnološki in industrijski bazi evropske obrambe;
23. poudarja, da je treba povečati prizadevanja za razvoj okrepljenega programa Ariane 5, da bi bil ta na voljo pred letom 2015;
24. priporoča, da se čim prej začne s strateškimi dolgoročnimi naložbami v nove evropske lansirnike in tako drži korak z vse večjo svetovno konkurenco; pri tem projektu zahteva več proračunske in časovne discipline;
25. priporoča, da se servisiranje v orbiti vzpostavi kot oblika podpore za izboljšanje vzdržljivosti, trajnosti, dostopnosti in operativne učinkovitosti dejavnih vesoljskih zmogljivosti, obenem pa za zmanjšanje izrabe zmogljivosti in stroškov vzdrževanja;

Sistem upravljanja

26. spodbuja vzpostavitev tesnega sodelovanja med stebri na področju vesolja in varnosti, ki naj za zaščito varnostne politike in varnost podatkov v zvezi z evropsko varnostno in obrambno politiko vključuje vse akterje (t.j. Komisijo, Svet, Evropsko obrambno

agencijo in Satelitski center Evropske unije);

27. toplo priporoča, da se za vse države članice EU spodbuja enakopravni dostop do operativnih podatkov, pridobljenih pri uporabi vesoljskih zmogljivosti znotraj okrepljenega okvira evropske varnostne in obrambne politike;
28. priporoča, da Evropska obrambna agencija razvije upravne in finančne zmogljivosti za upravljanje dejavnosti, povezanih z vesoljem;

Financiranje

29. poudarja, da so v proračunu EU za skupne evropske vesoljske dejavnosti predvideni odhodki v višini približno 5,25 milijarde evrov za obdobje 2007-2013, kar znaša povprečno 750 milijonov evrov na leto;
30. poziva Evropsko unijo, naj zagotovi operativni proračun za vesoljske zmogljivosti, ki so namenjene podpori evropske varnostne in obrambne politike in interesov evropske varnosti;
31. izraža zaskrbljenost, ker je rezultat nezadostnega usklajevanja med državami članicami pomanjkanje sredstev, do katerega pride zaradi nepotrebne podvajanja dejavnosti; zato podpira zamisel o izvedbi skupnih programov držav članic, ki bodo dolgoročno omogočili prihranek pri stroških;
32. nadalje ugotavlja, da so stroški, ki nastajajo zaradi pomanjkanja skupnega evropskega pristopa pri javnem naročanju, vzdrževanju in delovanju vesoljskih zmogljivosti, ocenjeni na stotine milijonov evrov;
33. opozarja na izkušnje, ki kažejo, da se obsežnih skupnih projektov ne da ustrezno upravljati, če je vanje vpletenih 27 različnih nacionalnih proračunskih oblasti, ki sledijo načelu o „primerni donosnosti“; zato toplo priporoča, da se projekti in programi financirajo iz proračuna EU;
34. ugotavlja, da bi se morali glede na ocene iz razpoložljivih izvedenskih mnenj raven naložb, ki je potrebna za evropsko varnost in obrambo na področju satelitskih telekomunikacij, ter izdatki Evropske unije za opazovanje Zemlje in zbiranje podatkov, vključno s pridobivanjem obveščevalnih podatkov s telekomunikacijskim in elektronskim izvidovanjem, znatno povečati, da bi zadostili potrebam in načrtom celostne vesoljske politike;
35. meni, da bi morale Evropska unija, Evropska vesoljska agencija, Evropska obrambna agencija in njihove države članice zagotoviti zanesljivo in primerno financiranje predvidenih vesoljskih dejavnosti ter raziskav; pripisuje velik pomen financiranju iz proračuna EU, podobno kot pri projektu Galileo;

Zaščita vesoljske infrastrukture

36. opozarja na ranljivost strateških vesoljskih zmogljivosti in infrastrukture, ki omogoča dostop do vesolja, na primer lansirnikov in vesoljskih luk, zato poudarja, da jih je treba ustrezno zaščititi z zemeljskim sistemom protiraketnega ščita, vojaškimi letali in sistemi nadziranja vesolja; nadalje podpira souporabo podatkov z mednarodnimi partnericami, kadar postanejo sateliti neuporabni zaradi delovanja sovražnika;
37. poziva, da se ranljivost bodočih evropskih satelitskih sistemov zmanjša z ukrepi proti radijskem motenju, s ščiti, s servisiranjem v orbiti in s pomočjo arhitektur z visoko- in multiorbitalnimi konstelacijami („multi-orbital constellation architectures“);
38. poudarja, da morajo biti zaščitni ukrepi v celoti skladni z mednarodnimi standardi o miroljubni uporabi vesolja in s splošno priznanimi ukrepi za spodbujanje preglednosti in krepitev zaupanja; poziva države članice EU, naj proučijo možnosti za razvoj pravno ali politično zavezujočih „prometnih predpisov“ za vesoljske operaterje, skupaj z ureditvijo prometa v vesolju;
39. poudarja, da zaradi te pomanjkljivosti napredne komunikacije nikoli ne bi smele biti popolnoma odvisne od vesoljskih tehnologij;

Mednarodni pravni okvir za uporabo vesolja

40. ponovno poudarja pomen načela uporabe vesolja za miroljubne namene, ki je bilo izraženo v sporazumu o vesolju iz leta 1967, zato ga skrbi morebitno širjenje orožja v vesolju;
41. zahteva, da evropska vesoljska politika pod nobenim pogojem ne sme prispevati k splošni militarizaciji vesolja ter prisotnosti orožja v vesolju;
42. poziva k okrepitvi mednarodne pravne ureditve, ki naj ureja in ščiti neagresivno uporabo vesolja in ojača ukrepe za preglednost in krepitev zaupanja v okviru osnutka smernic za zmanjšanje vesoljskih odpadkov, ki jih je pripravil Odbor združenih narodov za miroljubno rabo vesolja in ki so skladne s tistimi, ki jih je pripravil medagencijski koordinacijski odbor za odpadke. Poziva tudi, naj konferenca ZN o razorožitvi oblikuje večstranski sporazum o preprečevanju oboroževalne tekme v vesolju; poziva predsedstvo Evropske unije, naj proaktivno zastopa Unijo v Odboru združenih narodov za miroljubno rabo vesolja; poziva institucije EU, naj si prizadevajo za organizacijo konference za revizijo pogodbe o vesolju, da bi jo okrepili in razširili njeno področje uporabe tako, da bi prepovedovala vsakršno orožje v vesolju;
43. poziva vse mednarodne akterje, da se vzdržijo uporabe napadalne opreme v vesolju; je zlasti zaskrbljen nad uporabo uničujoče sile proti satelitom, kot se je to zgodilo v primeru kitajskega protisatelitskega sistema, ki je bil preizkušen januarja 2007, in nad posledicami, ki jih bo imelo veliko povečanje odpadkov za varnost v vesolju; zato priporoča sprejetje pravno zavezujočih mednarodnih instrumentov, ki bodo prepovedovali uporabo orožja proti vesoljskim zmogljivostim in nameščanje orožja v vesolju;
44. poziva vse uporabnike vesolja, da v okviru ukrepov za krepitev zaupanja v vesoljsko varnost in pospeševanje preglednosti registrirajo svoje satelite, vključno z vojaškimi;

podpira prizadevanja Sveta za celosten evropski kodeks ravnanja z vesoljskimi objekti; zahteva, da se ta kodeks preoblikuje v pravno zavezujoč instrument;

45. odločno poziva Združene narode in Evropsko unijo, naj se zavzamejo za aktivno zmanjševanje vesoljskih odpadkov, ki so nevarni za satelite, in zaščito pred njimi;

Čezatlantsko sodelovanje v zvezi z vesoljsko politiko in obrambo pred izstrelki

46. odločno poziva Evropsko unijo in Nato, naj ob upoštevanju pravne zapovedi izogibanja vsakršnim dejanjem, ki bi lahko bila nezdržljiva z načelom miroljubne uporabe vesolja, začneta strateški dialog o vesoljski politiki in obrambi pred izstrelki, zlasti o dopolnjevanju in interoperabilnosti sistemov za satelitsko komunikacijo, nadzorovanju vesolja in zgodnjem opozarjanju pred balističnimi izstrelki ter zaščiti evropskih sil z obrambnim sistemom protiraketnega štita („theatre missile defence system“);
47. poziva Evropsko unijo in Združene države Amerike, naj vzpostavijo strateški dialog o uporabi vesoljskih zmogljivosti in prevzamejo vodilno vlogo v svetovnem merilu, tako v Organizaciji združenih narodov kot izven nje, da bi zagotovili, da bo vesolje ohranjeno le za miroljubne politike;

Ostalo mednarodno sodelovanje

48. odobrava okrepljeno sodelovanje med Evropsko unijo in Rusko federacijo v okviru tristranskega dialoga o vesolju, ki je bil vzpostavljen leta 2006 med Evropsko komisijo, Evropsko vesoljsko agencijo in rusko vesoljsko agencijo Roscosmos, vključno z vesoljskimi aplikacijami (satelitska navigacija, opazovanje zemlje in satelitske komunikacije) in dostopom do vesolja (lansirniki in bodoči sistemi vesoljskega prometa);

o

o o

49. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, Evropski vesoljski agenciji, parlamentom držav članic Evropske unije, državnim sekretarjem Združenih narodov, Organizaciji Severnoatlantske pogodbe in Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi.

OBRAZLOŽITEV

1. Uvod

V evropski varnostni strategiji iz leta 2003 je uporabljen širok pojem varnosti. Naloge, ki izhajajo iz strategije, vključujejo operacije za vzdrževanje miru, varovanje kritične infrastrukture in skupnih zunanjih meja, neširjenje orožja in preverjanje pogodb.

Sposobnost soočanja s temi izzivi je in bo vedno bolj odvisna od **razpoložljivih satelitskih sistemov**. Poročevalec predlaga tesnejše sodelovanje pri razvijanju skupnih evropskih sistemov na področju vesoljske tehnologije, da bi se zapolnile obstoječe vrzeli glede zmogljivosti.

2. Evropska vesoljska politika

Poročevalec pozdravlja dejstvo, da je Svet EU sprejel **evropsko vesoljsko politiko**, kot je bila predlagana v skupnem sporočilu Evropske komisije in Evropske vesoljske agencije, zlasti poglavje o varnosti in obrambi.

Svet se pozove, naj **bela knjiga o izvajanju evropske varnostne strategije** vsebuje sklic na evropsko vesoljsko politiko.

Poleg tega **lizbonska pogodba** ustvarja pravno osnovo za evropsko vesoljsko politiko in možnosti za trajno strukturirano sodelovanje pri vprašanjih v zvezi z varnostjo in obrambo ter okrepljeno sodelovanje na civilnem področju.

3. Satelitski sistemi

Satelitski sistemi na področju **opazovanja Zemlje in izvidovanja, telekomunikacij, navigacije ter določanja položaja in časa** so „oči in ušesa“ tistih, ki jih imajo. Lahko so vojaškega ali civilnega značaja.

Zato je ključnega pomena, da imajo države EU dostop do podatkov, ki so zbrani s pomočjo teh sistemov, da so tistim, ki sprejemajo odločitve na področju evropske varnostne in obrambne politike ter skupne zunanje in varnostne politike, na voljo ustrezne informacije. Ker je splošno znano, da so vesoljske dejavnosti nujno potrebne za operacije kriznega upravljanja EU in da so lahko ključnega pomena pri njenem spremljanju neširjenja orožja in izvajanja mednarodnih pogodb, bi bilo treba države članice EU, Evropsko vesoljsko agencijo ter različne interesne skupine spodbujati, da kar najbolje izkoristijo obstoječe nacionalne in večnacionalne vesoljske sisteme in spodbujajo njihovo medsebojno dopolnjevanje.

Te zmogljivosti pa lahko postanejo „Ahilova peta“, če postanejo tarča sovražnih državnih ali nedržavnih akterjev ali preprosto trčijo z vesoljskimi odpadki. Zato je priporočljivo, da se oblikuje sistem za nadzorovanje vesolja, ki bi omogočil boljšo zaščito evropskih satelitov.

Opazovanje Zemlje lahko omogoči stalen in obsežen nadzor za vseskozi posodobljeno

spremljanje razmer in načrtovanje površine. Telekomunikacijski sateliti (Satcom) so pogosto edino dostopno sredstvo za vzpostavitev polno delujoče „informatijske verige“. Uporabljajo se lahko za prenos na daljavo zbranih podatkov oddaljenim centralam in za posredovanje informacij različnim enotam o kraju samem.

Nadaljnja normalizacija in standardizacija na evropski ravni na področju raziskav, tehničnega razvoja in proizvodnje bi bili lahko upoštevanja vredni tako na področju opazovanja Zemlje kot za satelite Satcom. S tem bi se **izgnili podvajanjem, ki povzročajo izgubo**, kar bi **ustvarilo ekonomijo obsega in prihranke**.

Poleg tega bi **višja raven medobratovalnosti** med vesoljskimi dejavnostmi, ki jih opravljajo države članice EU, lahko koristila operacijam evropske varnostne in obrambne politike.

Države članice EU so na nacionalni ravni razvile več vesoljskih sistemov za izpolnjevanje svojih potreb glede varnosti, vendar pa proračunske omejitve in potreba po medobratovalnosti govorijo v prid **celostnejšemu evropskemu pristopu**. Francija je vodilna v tej evoluciji in razvija dvostranske ali večstranske okvirne sporazume z drugimi državami članicami EU (Nemčijo, Italijo, Združenim kraljestvom in Španijo).

3.1. Opazovanje Zemlje in izvidovanje

Več držav je razvilo ali razvija svoje **sisteme za opazovanje Zemlje**: Francija (od SPOT-a 1 z leta 1986 do Heliosa B in Pleiadesa), Italija (Cosmo-SkyMed), Nemčija (SAR-Lupe), Španija (SEOSAT, v okviru evropskega projekta GMES), Švedska (projekt SVEA, še vedno čaka na odobritev oboroženih sil), Združeno kraljestvo (Topsat). Nekateri od njih so bili zasnovani za dvojno uporabo, drugi pa za uporabo v več kot eni državi. Države članice EU, ki upravljajo z različnimi vrstami satelitov za radarsko, optično in meteorološko opazovanje ter sistemov za izvidovanje, morajo poskrbeti za njihovo medobratovalnost.

Zato je treba močno podpirati **dvostranske in večstranske sporazume** med vodilnimi državami EU, saj se z njimi privarčuje denar davkoplačevalcev. Francija in Italija sta podpisali „torinski sporazum“, ki temelji na kombinaciji dveh zmogljivosti (optičnega in radarskega opazovanja – ORFEO¹) in tako dopolnili svoja vzajemna programa. Zaradi enakega razloga sta leta 2002 Francija in Nemčija podpisali dvostranski sporazum o izmenjavi zmogljivosti med SAR Lupe in Heliosom II (schwerinski sporazum). Evropski parlament bi lahko **podprl oblikovanje evropeiziranega sistema za izvidovanje, kot je na primer načrtovani MUSIS²**.

Kar se tiče zmogljivosti Evropske unije na področju opazovanja Zemlje, **Satelitski center EU** (EUSC) s sedežem v Torrejonu v Španiji omogoča sintetično analizo satelitskih posnetkov za varnost in podporo operacij evropske varnostne in obrambne politike z uporabo virov držav članic. Dokler ne bodo sklenjeni sporazumi med Satelitskim centrom EU in državami članicami EU, s katerimi bo slikovni material na voljo za operacije evropske varnostne in

¹ ORFEO – Optical and Radar Federated Earth Observation, francosko-italijanski sporazum, ki vključuje Cosmo-SkyMed in Pleiades

² MUSIS – Multinational Space-Based Imaging System for Surveillance, reconnaissance and observation (temelji na dokumentu BOC – Besoin Opérationnel Commun)

obrambne politike, Satelitski center EU **ne bo v celoti izkoristil svojega potenciala**.

Globalno nadzorovanje okolja in varnosti (GMES) je evropska pobuda, ki jo vodi Evropska komisija, njen namen pa je zagotoviti službe za civilno varnost na področju okolja in humanitarnosti ter za pomoč pri preverjanju nekaterih pogodb za razorožitev. Globalno nadzorovanje okolja in varnosti bo temeljilo na podatkih, ki jih zberejo sateliti za opazovanje Zemlje, in na podatkih, zbranih z zemeljskimi sistemi. Ko bodo leta 2008 pripravljene prve službe (načrtovanje, podpora za obvladovanje izrednih razmer in napovedovanje), bi **morale biti na voljo podpora operacij evropske varnostne in obrambne politike**, treba pa bi bilo tudi določiti operativno proračunsko vrstico v proračunu EU.

Poleg tega bi morale države članice EU sodelovati in izmenjavati geoprostorske obveščevalne podatke za operacije evropske varnostne in obrambne politike in **samostojno oceno ogroženosti EU**.

3.2. Telekomunikacije

Vojaške in varnostne skupnosti se vedno bolj zanašajo na komercialne sisteme, ki omogočajo večjo pasovno širino za zapletene vojaške sisteme. Za vsako uspešno **operacijo evropske varnostne in obrambne politike je nujno potrebna varna komunikacija**. Sedanje vojaške arhitekture satelitov Satcom večinoma obsegajo **dve ravni storitev**: nezaščiteno komunikacijo in visoko **zaščiten vojaški prenos**. **V Evropi je (zaradi tehnoloških in proračunskih težav) le nekaj držav razvilo zmogljivosti za visoko raven varnosti in dve od njih (Francija in Združeno kraljestvo) imata jedrske objekte**. Združeno kraljestvo uporablja svoj sistem Skynet, pri čemer je zadnja različica Skynet V zasnovana za dvojno uporabo. Francoske oborožene sile so se odločile za izključno vojaški program Syracuse III, potem ko so uporabljale platformo za civilne satelite Telecom-2. **Italija in Španija** sta razvili svoja vojaška sistema za satelite Satcom (SICRAL oziroma Spainsat). Poleg tega je Nato združene francoske, italijanske in britanske zmogljivosti izbral za pripravo prve arhitekture za komunikacijo „**Satcom Post-2000**“. Nenazadnje pa bosta po letu 2009 izstreljena dva nova **nemška vojaška satelita** (imenovana SatcomBw).

Poročevalec poziva, naj bodo sedanji in bodoči telekomunikacijski sistemi za satelite, ki so na voljo EU, medobratovalni. Idealno bi bilo, če bi bilo pri izstrelitvi in financiranju prihodnjih generacij satelitov Satcom veliko več sodelovanja, kot ga je sedaj.

Poleg tega bi bilo treba spodbujati nadaljnji razvoj **programsko podprtih radijskih naprav** s strani Evropske obrambne agencije v sodelovanju z Evropsko komisijo, pri čemer je treba zagotoviti popolno medobratovalnost zemeljskega segmenta telekomunikacijskih sistemov.

3.3. Navigacija, določanje položaja in časa

Po skupni pobudi ES/Evropske vesoljske agencije bo Evropa do leta 2013 upravljala z novim globalnim satelitskim navigacijskim sistemom **Galileo**, torej konstelacijo tridesetih satelitov, ki bodo uporabnikom z ustreznim sprejemnikom omogočale, da izjemno natančno določijo svoj položaj. Poročevalec pozdravlja kompromis, ki ga je EU dosegla novembra 2007, in poudarja, **da mora biti Galileo v celoti na voljo avtonomnim operacijam evropske varnostne in obrambne politike** (zlasti regulirani javni storitvi).

3.4. Satelitski sistem za zgodnje opozarjanje pred balistični izstrelki

Podpreti je treba projekte, ki so namenjeni sistemom za zgodnje opozarjanje pred balističnimi izstrelki (kot na primer francoski Spirale). Ko bodo zbrani podatki pripravljeni, jih bo treba izmenjati z vsemi državami članicami EU.

3.5. Pridobivanje obveščevalnih podatkov s sredstvi zvez

Priporočeno je razvijanje in izmenjavanje informacij o **pridobivanju obveščevalnih podatkov s sredstvi zvez** (pridobivanje obveščevalnih podatkov z elektronskimi sredstvi, kot na primer francoski Essaim, in pridobivanje obveščevalnih podatkov s prestrezanjem sporočil) **na evropski ravni**, kar omogoča podporo za **operacije evropske varnostne in obrambne politike**.

4. Nadzorovanje vesolja in zaščita vesoljske infrastrukture

Dandanes je Evropa v veliki meri odvisna od **opazovanja vesolja** (sistematičnega sledenja vesoljskih objektov) z radarji in optičnimi teleskopi, ki ga izvajajo ZDA in Rusija. Evropska vesoljska agencija in Evropska komisija sta vseeno vzpostavili dialog o določitvi morebitnega **oblikovanja evropskega sistema za nadzorovanje vesolja, ki bi seznanjal z razmerami v vesolju**. Nemški radarji TIRA in francoski GRAVES bi bili lahko vključeni v sistem.

Ta dejavnost je bistvenega pomena, če želi EU zagotoviti boljše **zaščito svojih satelitov**. Ustrezno je treba zaščititi ranljive strateške vesoljske dejavnosti in **infrastrukturo**, ki omogoča dostop do vesolja. Če sateliti zaradi sovražnega dejanja postanejo neuporabni, se predlaga izmenjava podatkov z mednarodnimi partnerji.

5. Avtonomen dostop do vesolja in mednarodnega okolja

Poročevalec meni, da je **varen, neodvisen in trajnosten dostop EU do vesolja eden od pogojev za avtonomno delovanje EU**. Zato je priporočljivo, da nekomercialne satelite v orbito izstrelijo evropski lansirniki z ozemlja EU, pri tem pa je treba upoštevati varnostne vidike dobave ter zaščite tehnološke in industrijske baze evropske obrambe. Čim prej je treba začeti z dolgoročnimi strateškimi naložbami v nove evropske lansirnike. Kratkoročno je treba prek motorja s ponovnim zagonom okrepiti **lansirnik Ariane 5**, da bi ohranili konkurenčno prednost.

6. Sistem upravljanja

V prihodnosti **je treba oblikovati integrirano evropsko vesoljsko arhitekturo** z močnim okvirom sodelovanja med stebri, vključno z Evropsko komisijo, Svetom, Evropsko obrambno agencijo, Satelitskim centrom EU in Evropsko vesoljsko agencijo. Treba je pripraviti okrepljen okvir evropske varnostne in obrambne politike, da se **manjšim državam EU** z manjšimi možnostmi za financiranje svojih vesoljskih dejavnosti **omogoči dostop do operativnih podatkov**.

7. Financiranje

Poročevalec poziva EU, naj **zagotovi zanesljivo in ustrezno financiranje načrtovanih vesoljskih dejavnosti** ter oblikuje operativni proračun za storitve vesoljskih dejavnosti za podporo evropski varnostni in obrambni politiki ter evropskim varnostnim interesom.

Nezadostna usklajenost med državami EU vodi do pomanjkanja sredstev, zato **bi morale države EU izvesti skupne programe, ki bi pomenili dolgoročno zmanjšanje stroškov**. Osupljivo je, da se **stroški pomanjkanja skupnega evropskega pristopa** v zvezi z javnimi naročili, vzdrževanjem in opravljanjem vesoljskih dejavnosti ocenjujejo **na stotine milijonov evrov**.

Prihodnje satelitske zmogljivosti za potrebe varnosti in obrambe, kot je MUSIS, **bi bilo treba financirati iz proračuna EU**.

8. Mednarodni pravni okvir za uporabo vesolja

Poročilo opozarja na skrb zaradi **možnosti orožja v vesolju** in ponovno poudarja, kako pomembno je načelo **uporabe vesolja v miroljubne namene**, izraženo v pogodbi o vesolju iz leta 1967.

Nadalje je treba okrepiti mednarodni pravni okvir za urejanje in zaščito neagresivne uporabe vesolja, zlasti v okviru Odbora Združenih narodov za miroljubno rabo vesolja (COPUOS), ki določa smernice za zmanjševanje vesoljskih odpadkov. Te dejavnosti bi morale biti usklajene z dejavnostmi medagencijskega koordinacijskega odbora o odpadkih in konference ZN o razorožitvi (CD), ki trenutno razvijata večstranski sporazum o preprečevanju oboroževalne tekme v vesolju (PAROS). V zgoraj omenjenih **organih ZN** bi moralo predsedstvo EU proaktivno predstavljati EU.

Vsi **mednarodni akterji se morajo vzdržati uporabe ofenzivne opreme v vesolju**, kot je na primer kitajski protisatelitski test, ki je januarja 2007 proizvedel zaskrbljujoče veliko vesoljskih odpadkov. ZN in EU morajo sodelovati pri zaščiti pred vesoljskimi odpadki, ki škodujejo satelitom, in aktivnem zmanjševanju le-teh.

Kljub trenutni praksi in v nasprotju s svojimi **obveznostmi vsi uporabniki vesolja ne registrirajo svojih satelitov, niti vojaških**. Registracijo je treba podpirati, saj služi kot ukrep za krepitev zaupanja v varnost v vesolju. Poleg tega lahko prizadevanje Sveta za celostni kodeks EU o ravnanju z vesoljskimi objekti zagotovi varnejšo orbito.

9. Čezatlantsko in drugo mednarodno sodelovanje v zvezi z vesoljsko politiko

Zelo dobrodošlo je okrepljeno sodelovanje med **EU in Rusijo** v okviru tristranskega dialoga o vesolju, ki je bil vzpostavljen leta 2006 med Evropsko komisijo, Evropsko vesoljsko agencijo in rusko vesoljsko agencijo Roscosmos, **zaostaja pa sodelovanje z ZDA in Natom**.

Poročevalec zato poziva EU in ZDA, naj vzpostavijo strateški dialog o vesoljskih dejavnostih.

Izrecno poziva EU in Nato, naj vzpostavita podoben dialog o vesoljski politiki in raketni obrambi, zlasti o dopolnjevanju in medobratovalnosti sistemov za satelitsko komunikacijo, nadzorovanje vesolja in zgodnje opozarjanje pred balističnimi izstrelki ter zaščiti evropskih sil z obrambnim sistemom „theatre missile defence“

30.5.2008

MNENJE ODBORA ZA INDUSTRIJO, RAZISKAVE IN ENERGETIKO

za Odbor za zunanje zadeve

o vesolju in varnosti
(2008/2030(INI))

Pripravljalavka mnenja: Romana Jordan Cizelj

POBUDE

Odbor za industrijo, raziskave in energetiko poziva Odbor za zunanje zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

- ob upoštevanju lizbonske pogodbe, ki spreminja Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti, kakor je bila podpisana v Lizboni 13. decembra 2007, s katero je bil v oddelek o raziskavah in tehnološkem razvoju dodan nov člen 172a, ki Evropski uniji zagotavlja pravno podlago za pripravo evropske politike o vesolju,

Splošni vidiki

1. izraža zadovoljstvo nad vključitvijo člena 172a o evropski politiki o vesolju v Pogodbi o delovanju Evropske unije ter pozdravlja priložnost, ki je bila dana Parlamentu in Svetu, da po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe, potrebne za oblikovanje evropskega programa o vesolju;
2. poziva Komisijo, da Parlamentu in Svetu predloži ustrezen predlog za te ukrepe, skupaj s sporočilom o vzpostavitvi ustreznih odnosov z Evropsko vesoljsko agencijo;

Navigacija – določanje položaja

3. je seznanjen z dogovorom o predlogu uredbe o nadaljnjem izvajanju evropskih satelitskih radionavigacijskih programov (EGNOS in Galileo), ki sta ga Parlament in Svet dosegla na prvi obravnavi in ki določa, da bo Skupnost lastnica sistema in da bo uvajalna faza v celoti financirana iz proračuna Skupnosti;

4. opozarja na svoje stališče z dne 23. aprila 2008¹, zlasti na dejstvo, da je treba programa EGNOS in Galileo obravnavati kot enega od dosežkov prihodnjega evropskega programa o vesolju, ter na upravljanje programov, vključno z medinstitucionalnim odborom za program Galileo, ki se lahko uporabi kot model pri razvoju evropske politike o vesolju.

¹ Sprejeta besedila, P6_TA(2008)0167.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	28.5.2008
Izid končnega glasovanja	+: 50 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Šarūnas Birutis, Jan Březina, Philippe Busquin, Jerzy Buzek, Jorgo Chatzimarkakis, Giles Chichester, Dragoş Florin David, Pilar del Castillo Vera, Lena Ek, Adam Gierak, Norbert Glante, Umberto Guidoni, András Gyürk, Fiona Hall, David Hammerstein, Erna Hennicot-Schoepges, Ján Hudacký, Romana Jordan Cizelj, Anne Laperrouze, Eugenijus Maldeikis, Eluned Morgan, Angelika Niebler, Reino Paasilinna, Atanas Papanicolas, Aldo Patriciello, Francisca Pleguezuelos Aguilar, Anni Podimata, Miloslav Ransdorf, Vladimír Remek, Herbert Reul, Teresa Riera Madurell, Paul Rübig, Andres Tarand, Patrizia Toia, Catherine Trautmann, Claude Turmes, Alejo Vidal-Quadras
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Gabriele Albertini, Alexander Alvaro, Ivo Belet, Manuel António dos Santos, Robert Goebbels, Satu Hassi, Edit Herczog, Pierre Pribetich, Bernhard Rapkay, Silvia-Adriana Ţicău, Lambert van Nistelrooij
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Emmanouil Angelakas, Nicolae Vlad Popa

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	3.6.2008
Izid končnega glasovanja	+: 43 -: 6 0: 1
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Monika Beňová, André Brie, Colm Burke, Philip Claeys, Véronique De Keyser, Hanna Foltyn-Kubicka, Georgios Georgiou, Bronisław Geremek, Maciej Marian Giertych, Ana Maria Gomes, Alfred Gomolka, Klaus Hänsch, Anna Ibrisagic, Jelko Kacin, Ioannis Kasoulides, Maria Eleni Koppa, Helmut Kuhne, Willy Meyer Pleite, Philippe Morillon, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Baroness Nicholson of Winterbourne, Raimon Obiols i Germà, Alojz Peterle, Tobias Pflüger, João de Deus Pinheiro, Samuli Pohjamo, Raül Romeva i Rueda, Libor Rouček, Katrin Saks, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, István Szent-Iványi, Inese Vaidere, Ari Vatanen, Jan Marinus Wiersma, Luis Yañez-Barnuevo García, Zbigniew Zaleski, Josef Zieleniec
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Maria Badia i Cutchet, Giulietto Chiesa, Alexandra Dobolyi, Árpád Duka-Zólyomi, Evgeni Kirilov, Jaromír Kohlíček, Miloš Koterec, Doris Pack, Rihards Pīks, Jean Spautz, Karl von Wogau